

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος xvii

Μέρος Α'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: Συναρτήσεις - Όρια - Συνέχεια

I.1 Ορισμοί - Έννοιες - Συμβολισμοί	1
Η πρωτοβάθμια ή γραμμική συνάρτηση	4
Η δευτεροβάθμια συνάρτηση	5
Πολυωνυμική συνάρτηση βαθμού n	7
Ρητή συνάρτηση	7
Συναρτήσεις πολλαπλού τύπου	7
Μονοτονία συναρτήσεων	8
Φραγμένες συναρτήσεις	9
Ορισμένα είδη συναρτήσεων	9
Αντίστροφη συνάρτηση	11
Σύνθετη συνάρτηση	12
Πράξεις συναρτήσεων	14
Ασκήσεις	15
I.2 Όρια συναρτήσεων	17
Ασκήσεις	25
Πλευρικά όρια	27
Ασκήσεις	30
Όρια της μορφής: $f(x) \rightarrow \beta$ όταν $x \rightarrow \pm \infty$	31
Όρια της μορφής: $f(x) \rightarrow \pm \infty$ όταν $x \rightarrow \alpha$	34
Όρια της μορφής: $f(x) \rightarrow \pm \infty$ όταν $x \rightarrow \pm \infty$	39
Ασκήσεις	42
I.3 Συνέχεια συναρτήσεων	43
Εποπτικά στοιχεία	43
Θεωρήματα συνέχειας	46
Ασκήσεις	50
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο Ι	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II: Η Παράγωγος

II.1 Παράγωγος σε σημείο	54
Πλευρικές παράγωγοι	58
Παραγωγισιμότητα και συνέχεια	60
Ασκήσεις	61
II.2 Θεωρήματα - κανόνες παραγωγίσης	63
Ασκήσεις	70
II.3 Παράγωγος συνάρτησης πεπλεγμένης μορφής	72
Ασκήσεις	75
II.4 Μονοτονία και ακρότατα	76
Ασκήσεις	83
II.5 Κυρτές και κοίλες συναρτήσεις, Σημεία καμπής	85
Ασκήσεις	90
II.6 Βασικά θεωρήματα παραγωγίσης	91
Ασκήσεις	93
II.7 Κανόνας de L' Hospital	94
II.8 Ασύμπτωτες	96
Ασκήσεις	99
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο II	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III: Το ολοκλήρωμα

III.1 Διαφορικό συνάρτησης	102
Κανόνες διαφορίσης	105
Διαφορικός συμβολισμός της παραγώγου	105
Ασκήσεις	109
III.2 Το αόριστο ολοκλήρωμα	110
Κανόνες ολοκλήρωσης	111
Ασκήσεις	115
III.3 Το ορισμένο ολοκλήρωμα	116
Σχέση ορισμένου και αόριστου ολοκληρώματος	120
Το θεμελιώδες θεώρημα του ολοκληρωτικού λογισμού	120
Ασκήσεις	124
III.4 Υπολογισμός εμβαδών	125
Ασκήσεις	131

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV: Παραγωγή και Ολοκλήρωση
Τριγωνομετρικών Συναρτήσεων**

IV.1 Προκαταρκτικά	134
Οι συναρτήσεις $\beta = \eta\mu\chi$, $\alpha = \sigma\upsilon\nu\chi$, $\tau = \epsilon\varphi\chi$, $\sigma = \sigma\varphi\chi$	134
Ορισμένες ιδιότητες των τριγωνομετρικών συναρτήσεων	136
IV.2 Οι παράγωγοι των συναρτήσεων $\eta\mu$, $\sigma\upsilon\nu$, $\epsilon\varphi$, $\sigma\varphi$	138
Ασκήσεις	142
IV.3 Τα ολοκληρώματα των τριγωνομετρικών συναρτήσεων	144
Ασκήσεις	148
IV.4 Οι αντίστροφες τριγωνομετρικές συναρτήσεις - Οι παράγωγοι και τα σχετικά ολοκληρώματα	150
Οι παράγωγοι των συναρτήσεων $\tau\omicron\zeta\eta\mu$, $\tau\omicron\zeta\sigma\upsilon\nu$, $\tau\omicron\zeta\epsilon\varphi$, $\tau\omicron\zeta\sigma\varphi$	153
Ολοκληρώματα σχετιζόμενα με τις αντίστροφες τριγωνομετρικές συναρτήσεις	157
Ασκήσεις	159
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο IV	160

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: Λογαριθμικές, Εκθετικές και Υπερβολικές
Συναρτήσεις - Παράγωγοι και Ολοκληρώματα**

V.1 Η συνάρτηση "φυσικός λογάριθμος"	162
Ιδιότητες του "φυσικού λογαρίθμου" θετικού αριθμού	163
Το αόριστο ολοκλήρωμα $\int \frac{1}{x} dx$	165
Λογαριθμική παραγωγή	166
Ασκήσεις	168
V.2 Η εκθετική συνάρτηση	169
Ιδιότητες της εκθετικής συνάρτησης	169
Η συνάρτηση $y = a^x$, $a > 0$, $x \in \mathbb{R}$	170
Ο αριθμός e	171
Η παράγωγος και το ολοκλήρωμα της $y = e^x$, $x \in \mathbb{R}$	172
Ασκήσεις	175
V.3 Εκθετική και λογαριθμική συνάρτηση με βάση το a	176
Η παράγωγος της $y = a^x$	176
Το ολοκλήρωμα της $y = a^x$	177
Λογαριθμική παραγωγή για συναρτήσεις της μορφής $y = [f(x)]^{g(x)}$	178
Ασκήσεις	181

V.4 Οι υπερβολικές συναρτήσεις	182
Ιδιότητες των υπερβολικών συναρτήσεων	183
Παράγωγοι των υπερβολικών συναρτήσεων	185
Ολοκληρώματα των υπερβολικών συναρτήσεων	185
Οι αντίστροφες υπερβολικές συναρτήσεις	187
Η συνάρτηση φυσικός λογάριθμος και οι αντίστροφες υπερβολικές συναρτήσεις	188
Παράγωγοι των αντίστροφων υπερβολικών συναρτήσεων και τα σχετικά ολοκληρώματα	190
Ασκήσεις	194
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο V	196

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: Μέθοδοι ολοκλήρωσης

VI.1 Ολοκλήρωση κατά παράγοντες	198
VI.2 Υπολογισμός ορισμένων ολοκληρωμάτων	202
Ασκήσεις	204
VI.3 Ολοκλήρωση ρητών συναρτήσεων με ανάλυση σε άθροισμα απλών κλασμάτων	205
Ασκήσεις	217
VI.4 Ολοκλήρωση με αντικαταστάσεις	218
Ασκήσεις	226
VI.5 Ειδικές κατηγορίες ολοκληρωμάτων	227
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο VI	229

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII: Εφαρμογές του Ολοκληρωτικού Λογισμού

VII.1 Υπολογισμός μήκους τόξου καμπύλης	232
Καρτεσιανή εξίσωση και μήκος τόξου καμπύλης	233
Παραμετρικές εξισώσεις και μήκος τόξου καμπύλης	235
Πολική εξίσωση και μήκος τόξου καμπύλης	237
Ασκήσεις	240
VII.2 Υπολογισμός όγκου στερεών εκ περιστροφής	241
Καρτεσιανή εξίσωση	241
Παραμετρικές εξισώσεις	245
Ασκήσεις	248
VII.3 Επιφάνειες στερεών εκ περιστροφής	250
Καρτεσιανή εξίσωση	251

Παραμετρικές εξισώσεις	251
Πολική εξίσωση	252
Ασκήσεις	256

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII: Μιγαδικοί αριθμοί

VIII.1 Ορισμοί - Πράξεις - Γεωμετρική παράσταση	258
Γραφική παράσταση των μιγαδικών αριθμών	262
Ασκήσεις	263
VIII.2 Τριγωνομετρική μορφή μιγαδικών αριθμών	264
Ασκήσεις	270
VIII.3 Εκθετική μορφή και λογάριθμος μιγαδικού αριθμού	271
Λογάριθμος μιγαδικού αριθμού	273
VIII.4 Μιγαδικές συναρτήσεις	277
Ασκήσεις	279

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX: Ακολουθίες, Σειρές και Δυναμοσειρές

IX. 1 Ακολουθίες	280
Φραγμένες ακολουθίες	281
Μονότονες ακολουθίες	283
Η έννοια της υπακολουθίας	284
Ισότητα ακολουθιών	285
Βασικές πράξεις	285
Συγκλίνουσες ακολουθίες - Βασικές έννοιες	286
Ιδιότητες ορίων ακολουθιών	288
Ακολουθίες που συγκλίνουν στο $\pm\infty$	292
Ασκήσεις	296
IX.2 Σειρές	297
Εισαγωγικά	297
Βασικά θεωρήματα σύγκλισης σειρών	301
Απόλυτη σύγκλιση σειρών	309
Ασκήσεις	312
IX.3 Δυναμοσειρές	313
Βασικά θεωρήματα σύγκλισης δυναμοσειρών	314
Ασκήσεις	320
IX.4 Ανάπτυγμα Taylor	321

Βασικές έννοιες	321
Βασικά θεωρήματα	323
Ασκήσεις	328

ΚΕΦΑΛΑΙΟ X: Γραμμική Άλγεβρα

X.1 Ορίζουσες	330
Θεώρημα του Laplace για το ανάπτυγμα ορίζουσας 3ης τάξης.....	331
Ιδιότητες των οριζουσών	333
Παράγωγος ορίζουσας	337
Ασκήσεις	339
X.2 Πίνακες	342
Ισότητα και πράξεις πινάκων	345
Γινόμενο πινάκων	348
Ορίζουσα πίνακα	353
Αντίστροφος πίνακας	353
Ασκήσεις	359
X.3 Γραμμικά συστήματα	361
Επίλυση συστημάτων	364
Μέθοδος των διαδοχικών απαλοιφών Gauss	364
Μέθοδος με γραμμοπράξεις	368
Μέθοδος του βαθμού ενός πίνακα	370
Μέθοδος των οριζουσών	379
Ασκήσεις	382
X.4 Χαρακτηριστικά μεγέθη - Διαγωνοποίηση πινάκων	383
Ιδιοτιμές και ιδιοδιανύσματα	383
Εύρεση του αντιστρόφου ενός πίνακα με την βοήθεια του χαρακτηριστικού πολυωνύμου	389
Βασικά θεωρήματα	391
Διαγωνοποίηση πινάκων	392
Εύρεση της n -οστής δύναμης ενός πίνακα	397
Ασκήσεις	400

Μέρος Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι: Στοιχεία Διανυσματικού Λογισμού

I.1 Διανύσματα	405
1. Βασικές έννοιες επί των διανυσμάτων	405
2. Άξονας και αλγεβρική τιμή διανύσματος	413
3. Σύστημα συντεταγμένων στο επίπεδο	414
4. Πολικό σύστημα συντεταγμένων	419
5. Ορθογώνιο σύστημα συντεταγμένων στο χώρο	422
6. Εσωτερικό γινόμενο διανυσμάτων	427
7. Εξωτερικό γινόμενο διανυσμάτων	428
8. Μικτό γινόμενο διανυσμάτων	431
9. Κυλινδρικές και σφαιρικές συντεταγμένες	433
Ασκήσεις	437
I.2 Επίπεδο και ευθεία στο χώρο	439
1. Παράσταση επιπέδου	439
2. Απόσταση σημείου από επίπεδο	442
3. Σχετική θέση επιπέδων	443
4. Διάνυσμα παράλληλο ή κάθετο σε επίπεδο	444
5. Ευθεία στο χώρο	446
6. Συμβατές και ασύμβατες ευθείες	449
7. Σχετική θέση ευθειών στο χώρο	449
8. Σχετική θέση ευθείας και επιπέδου στο χώρο	450
Ασκήσεις	453
I.3 Διανυσματικές Συναρτήσεις	455
1. Εισαγωγικές έννοιες	455
2. Όριο διανυσματικής συνάρτησης	457
3. Συνέχεια διανυσματικής συνάρτησης	458
4. Παράγωγος διανυσματικής ανάρτησης	459
5. Ολοκλήρωση διανυσματικής συνάρτησης	461
Ασκήσεις	463
I.4 Διανυσματικοί Χώροι	464
0. Εισαγωγικές έννοιες	464
1. Εσωτερική και εξωτερική πράξη	465
2. Διανυσματικός χώρος	465
3. Διανυσματικός υπόχωρος	467

4. Γραμμική εξάρτηση και ανεξαρτησία	468
5. Βάση διανυσματικού χώρου.....	470
6. Διάσταση διανυσματικού χώρου.....	471
7. Γραμμικές απεικονίσεις	472
Ασκήσεις	474
I.5 Στοιχεία καμπύλων και επιφανειών	477
1. Καμπύλες του χώρου	477
2. Καμπύλες και επιφάνειες δευτέρου βαθμού	480
Ασκήσεις	494
I.6 Εφαρμογές του Κεφαλαίου I	496
Ασκήσεις	505
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο I	507

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II: Συναρτήσεις Πολλών Μεταβλητών

II.1 Συναρτήσεις πολλών μεταβλητών	511
1. Προκαταρκτικά	511
2. Πράξεις συναρτήσεων πολλών μεταβλητών.....	518
3. Σύνθεση συναρτήσεων πολλών μεταβλητών.....	519
Ασκήσεις	521
II.2 Όρια και συνέχεια	522
1. Στοιχεία Τοπολογίας του χώρου $\mathbb{R}^2$	522
2. Στοιχεία Τοπολογίας του χώρου $\mathbb{R}^n$	525
3. Όρια συναρτήσεων	537
4. Ιδιότητες ορίων	546
5. Συνέχεια συναρτήσεων	551
6. Ιδιότητες συνεχών συναρτήσεων	551
Ασκήσεις	555
II.3 Μερικές παράγωγοι	557
1. Βασικοί ορισμοί	557
2. Παράγωγοι ανώτερης τάξης.....	561
3. Ολικό διαφορικό	562
4. Διαφορικά ανώτερης τάξης	565
5. Τέλειο διαφορικό	565
6. Παραγωγήση σύνθετων συναρτήσεων πολλών μεταβλητών	568
7. Το ανάδελτα συνάρτησης πολλών μεταβλητών.....	569
8. Ανάπτυγμα Taylor.....	573

Ασκήσεις.....	576
Π.4 Μέγιστα και ελάχιστα	578
1. Βασικές έννοιες	578
2. Εύρεση τοπικών ακροτάτων - Συνθήκες.....	579
3. Δεσμευμένα ακρότατα και πολλαπλασιαστές του Lagrange.....	586
4. Σημειακοί μετασχηματισμοί.....	596
5. Παράγωγος κατά διεύθυνση.....	597
6. Πεπλεγμένες συναρτήσεις.....	599
7. Συναρτήσεις της μορφής.....	601
Ασκήσεις	606
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο Π.....	610

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ: Πολλαπλά Ολοκληρώματα

ΙΙΙ.1 Διπλά ολοκληρώματα.....	615
1. Διπλά ολοκληρώματα σε ορθογώνιες περιοχές	615
2. Διπλά ολοκληρώματα σε φραγμένες περιοχές	621
3. Ιδιότητες διπλών ολοκληρωμάτων	622
4. Τεχνικές υπολογισμού των διπλών ολοκληρωμάτων	624
Ασκήσεις	643
ΙΙΙ.2 Τριπλά ολοκληρώματα.....	646
1. Τριπλά ολοκληρώματα σε κυβικές περιοχές	646
2. Τριπλά ολοκληρώματα σε φραγμένες περιοχές	649
3. Ιδιότητες τριπλών ολοκληρωμάτων	650
4. Τεχνικές υπολογισμού των τριπλών ολοκληρωμάτων	652
Ασκήσεις	665
ΙΙΙ.3 Επικαμπύλια ολοκληρώματα	668
1. Προκαταρκτικά	668
2. Επικαμπύλια ολοκληρώματα πρώτου είδους	668
3. Επικαμπύλια ολοκληρώματα δεύτερου είδους.....	675
4. Επικαμπύλια ολοκληρώματα ανεξάρτητα από το δρόμο της ολοκλήρωσης	682
5. Το Θεώρημα του Green.....	686
6. Κέντρο μάζας υλικής καμπύλης	693
Ασκήσεις	696
ΙΙΙ.4 Επιφανειακά ολοκληρώματα	702
1. Επιφάνειες	702
2. Επιφανειακά ολοκληρώματα πρώτου είδους	718

3. Επιφανειακά ολοκληρώματα δευτέρου είδους	723
4. Τα θεωρήματα Stokes και Gauss	726
5. Κέντρο μάζας υλικής επιφάνειας	732
Ασκήσεις	735
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο III	738

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV: Γενικευμένα Ολοκληρώματα και μετασχηματισμοί Laplace

IV. 1 Γενικευμένα ολοκληρώματα	741
1. Γενικευμένα ολοκληρώματα πρώτου είδους	741
2. Βασικά θεωρήματα σύγκλισης γενικευμένων ολοκληρωμάτων πρώτου είδους.....	745
3. Γενικευμένα ολοκληρώματα δευτέρου είδους.....	754
4. Βασικά θεωρήματα σύγκλισης γενικευμένων ολοκληρωμάτων δευτέρου είδους.....	758
5. Γενικευμένα ολοκληρώματα τρίτου είδους.....	764
Ασκήσεις	765
IV. 2 Μετασχηματισμός Laplace	768
Ασκήσεις.....	779
IV.3 Αντίστροφος του Μετασχηματισμού Laplace	780
Ασκήσεις	785
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο IV	786

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V: Στοιχεία διαφορικών εξισώσεων

V. 1 Διαφορικές εξισώσεις πρώτης τάξης	787
1. Εισαγωγή - Βασικές έννοιες	787
2. Διαφορικές εξισώσεις πρώτης τάξης.....	792
2.1 Διαφορικές εξισώσεις χωριζομένων μεταβλητών	792
2.2 Ομογενείς διαφορικές εξισώσεις.....	797
2.3 Διαφορικές εξισώσεις της μορφής $\frac{dy}{dx} = f\left(\frac{a_1x + b_1y + d_1}{a_2x + b_2y + d_2}\right)$	802
2.4 Γραμμικές διαφορικές εξισώσεις	807
2.5. Διαφορική εξίσωση του Bernoulli.....	809
2.6. Διαφορική εξίσωση του Clairaut.....	813
2.7. Διαφορική εξίσωση του Lagrange	817
2.8. Διαφορική εξίσωση του Riccati	820
2.9. Διαφορικές εξισώσεις πλήρεις	824
Ασκήσεις	829

V.2 Γραμμικές διαφορικές εξισώσεις δεύτερης τάξης με σταθερούς συντελεστές.....	834
Ασκήσεις	842
V.3 Εφαρμογές του μετασχηματισμού Laplace στη λύση διαφορικών εξισώσεων	843
Ασκήσεις	846
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο V	848

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: Ακολουθίες και σειρές συναρτήσεων

VI.1 Ακολουθίες συναρτήσεων.....	851
1. Εισαγωγικά	851
2. Συγκλίνουσες ακολουθίες συναρτήσεων - Βασικές έννοιες.....	853
Ασκήσεις	860
VI.2 Σειρές συναρτήσεων	861
1. Εισαγωγικά	861
2. Βασικά θεωρήματα σειρών συναρτήσεων	863
Ασκήσεις	866
VI.3 Ακολουθίες και σειρές συναρτήσεων με πεδίο ορισμού υποσύνολο A του $\mathbb{R}^n$	867
Ασκήσεις	874
VI.4 Σειρές Fourier	875
Ασκήσεις	888
Επαναληπτικές Ασκήσεις στο Κεφάλαιο VI	889

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII: Αριθμητική ολοκλήρωση

1. Ο κανόνας του ορθογωνίου	891
2. Ο κανόνας του τραπεζίου	894
3. Ο κανόνας του Simpson	898
Ασκήσεις	900

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII: Στοιχεία συνδυαστικής ανάλυσης

1. Μεταθέσεις	903
2. Μεταθέσεις με επαναλήψεις	904
3. Διατάξεις	905
4. Διατάξεις με επαναλήψεις	906
5. Συνδυασμοί	907
6. Συνδυασμοί με επαναλήψεις	908
7. Βασική αρχή απαρίθμησης	909
8. Τύπος του διωνύμου	910

Ασκήσεις	912
Βιβλιογραφία Α' Μέρους	915
Βιβλιογραφία Β' Μέρους.....	917